

1994-2024
Χρόνια *30* Jahre

1994-2024
Χρόνια *30* Jahre

ΗΜΕΡΙΔΑ: 2 ΜΑΡΤΙΟΥ 2024
για τα 30χρονα της ΕΕΕΔ.ΒΒ.
Σάββατο 2.3.2024

Αίθουσα της Ευαγγ. Εκκλησίας,
Kirchstr. 13, 70806
Kornwestheim

10.00 έως 17.15, στην ελληνική
γλώσσα

Οργανώνουν

Ένωση Ελλήνων Επιστημόνων
& Διανοούμενων (ΕΕΕΔ.ΒΒ)

Γερμανοελληνικός
Επιχειρηματικός Σύνδεσμος
(DHW)

Παγκόσμια Πολιτισμική
Κοινότητα Ελληνισμού (GCCH)

Όμιλος Μελέτης Ολοκαυτώματος
Κομμένου (ΟΜΟΚ)

Εισηγητής
Δημήτρης Βλαχοπάνος
φιλόλογος - συγγραφέας

Θέμα
Το ολοκαύτωμα του Κομμένου,
τα εγκλήματα πολέμου
και ο γερμανικές επανορθώσεις

TAGUNG: 2. MÄRZ 2024
zum 30-jährigen Bestehen des
ΕΕΕΔ.ΒΒ.Samstag 2.3.2024

Saal der Evangelischen Kirche,
Kirchstr. 13, 70806
Kornwestheim

10.00 bis 17.15 Uhr, auf
Griechisch

Organisiert von

Vereinigung griechischer
Wissenschaftler und
Intellektueller (ΕΕΕΔ.ΒΒ)
Deutsch-Griechische
Wirtschaftsvereinigung
(DHW)

Globale Kulturgemeinschaft des
Hellenismus (GCCH)

Kommenos Holocaust
Studiengruppe (ΟΜΟΚ)

Vortragende
Dimitris Vlachopoulos
Philologe - Schriftsteller

Thema
Der Holocaust von Kommenos,
die Kriegsverbrechen
und die deutschen Reparationen

Το ολοκαύτωμα εν ολίγοις
Το Κομμένο είναι μικρό πεδινό
χωριό του νομού Άρτας της
Περιφέρειας Ηπείρου, χωμένο στην
άκρη του Αμβρακικού και κρυμμένο
στις εκβολές του ποταμού
Αράχθου, πνιγμένο στα νερά, τα
έλη και την πυκνή βλάστηση. Το
1943 αριθμούσε περί τους 700
κατοίκους, οι οποίοι καταγίνονταν
με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και
την αλιεία. Την Κυριακή 15
Αυγούστου το χωριό γιόρταζε το
πανηγύρι του και ο Θόδωρος
Μάλλιος τελούσε τους γάμους της
κόρης του Αλεξάνδρας.
Τα χαράματα της Δευτέρας 16
Αυγούστου 1943, 120 στρατιώτες
του 12ου λόχου του 98ου
συντάγματος πεζικού της 1ης
γερμανικής μεραρχίας εντελβάις,
που έδρευε στην κοιλάδα του
Λούρου, το περικύκλωσαν και το
έκαναν στάχτη δολοφονώντας στην
κυριολεξία 317 κατοίκους, μεταξύ
των οποίων 72 παιδιά από 4
μηνών έως 10 χρονών, και
αφανίζοντας 20 οικογένειες.
Λίγες μέρες νωρίτερα, στις 12
Αυγούστου, ο διοικητής του 98ου
Συντάγματος συνταγματάρχης
Γιόζεφ Ζάλμινγκερ ενημέρωνε
ψευδώς με σήμα του τις
προϊστάμενες αρχές ότι το Κομμένο
βρίσκεται στα χέρια συμμοριτών,

Der Holocaust in Kürze
Kommeno ist ein kleines
Tieflanddorf in der Präfektur Arta in
der Region Epirus, versteckt am
Rande des Amvrakikos und an der
Mündung des Flusses Arachthos,
versunken in Wasser, Sümpfen und
dichter Vegetation. Im Jahr 1943
hatte es etwa 700 Einwohner, die in
der Landwirtschaft, Viehzucht und
Fischerei tätig waren. Am Sonntag,
dem 15. August, feierte das Dorf
sein Fest, und Theo Mallios beging
die Hochzeit seiner Tochter
Alexandra.
Im Morgengrauen des 16. August
1943 umzingelten 120 Soldaten der
12. Kompanie des 98.
Infanterieregiments der 1.
deutschen Entelwais-Division, die
im Louros-Tal stationiert war, das
Dorf und brannten es bis auf die
Grundmauern nieder, wobei 317
Einwohner, darunter 72 Kinder im
Alter von 4 Monaten bis 10 Jahren,
buchstäblich ermordet und 20
Familien ausgelöscht wurden.
Wenige Tage zuvor, am 12.
August, hatte der Kommandeur des
98. Regiments, Oberst Joseph
Zalminger, seine vorgesetzten
Stellen fälschlicherweise durch ein
Signal darüber informiert, dass
Kommeno in den Händen von
Gangstern sei, von denen er

από τους οποίους δέχτηκε επίθεση και κινδύνεψε η ζωή του, και το Σάββατο 14 Αυγούστου έλαβε διαταγή να προετοιμάσει αιφνιδιαστική εκκαθαριστική επιχείρηση κατά της διαπιστωμένης συμμορίας στο Κομμένο. Η επιχείρηση θανάτου ανατέθηκε στο 12ο λόχο, διοικητής του οποίου ήταν ο υπολοχαγός Βίλιμπαλντ Ρέζερ, στέλεχος της νεολαίας του Χίτλερ, φανατικός ναζί και αποκαλούμενος σε όλο το στρατόπεδο Νέρων.

Οι στρατιώτες επιβιβάστηκαν κατά τις 5.00 τα χαράματα και πάνοπλοι με οβιδοβόλα, πολυβόλα, οπλοπολυβόλα, χειροβομβίδες και καραμπίνες κατέληξαν ασφαλείς στο Κομμένο. Στις 6.00 δόθηκε με δύο φωτοβολίδες το σύνθημα της «επίθεσης εναντίον των ανταρτών». Οι μονάδες εφόδου άρχισαν να βάλλουν με όπλα, με πολυβόλα, χειροβομβίδες και όλμους. Στόχος τους η εξαφάνιση χωρίς έλεος από γης ολόκληρου του χωριού. Έκαιγαν ό,τι έβρισκαν μπροστά τους και σκότωναν με απερίγραπτη αγριότητα άντρες, γέροντες, γυναίκες και παιδιά. Ακόμη και νήπια. Κρατώντας μια χειροβομβίδα στα χέρια τους, έσπρωχναν βίαια τις πόρτες των σπιτιών και τα έκαναν κάρβουνο. Ολόκληρες οικογένειες κήκαν ζωντανές πριν ξυπνήσουν και καταλάβουν τι γίνεται γύρω τους. Άλλοι βγήκαν στους δρόμους και έπεφταν απ' τις σφαίρες που θέριζαν το χωριό. Ανθρώπινα σώματα έγιναν κομμάτια ή διαλύθηκαν εντελώς και δε βρέθηκαν ποτέ. Οι διαταγές ήταν

angegriffen wurde und sein Leben in Gefahr war, und am Samstag, den 14. August, erhielt er den Befehl, eine überraschende Räumungsaktion gegen die identifizierte Bande in Kommeno vorzubereiten. Die Todesoperation wurde der 12. Kompanie unter dem Kommando von Leutnant Willybald Reser übertragen, einem Mitglied der Hitlerjugend, einem Nazi-Fanatiker, der im ganzen Lager Nero genannt wurde.

Die Soldaten schifften sich um 5.00 Uhr morgens ein und kamen mit Haubitzen, Maschinengewehren, Maschinenpistolen, Maschinengranaten und Gewehren bewaffnet sicher in Kommeno an. Um 6.00 Uhr wurde mit zwei Leuchtraketen das Signal zum "Angriff auf die Guerilla" gegeben. Die Angriffstruppen begannen mit dem Abfeuern von Gewehren, Maschinengewehren, Granaten und Mörsern. Ihr Ziel war es, das gesamte Dorf ohne Gnade auszulöschen. Sie verbrannten alles, was sich vor ihnen befand, und töteten mit unbeschreiblicher Grausamkeit Männer, alte Männer, Frauen und Kinder. Sogar Säuglinge. Mit einer Granate in der Hand stießen sie die Türen der Häuser gewaltsam auf und verkohlten sie.

Ganze Familien wurden bei lebendigem Leib verbrannt, bevor sie aufwachten und merkten, was um sie herum geschah. Andere gingen auf die Straße und fielen unter den Kugeln, die das Dorf heimsuchten. Menschliche Leichen wurden in Stücke gerissen oder

σαφείς: να μη μείνει τίποτε ζωντανό, τίποτε όρθιο σ' ένα χωριό που δήθεν αποτελούσε φωλιά των ανταρτών.

Έξι ώρες κράτησε η σφαγή. Δρόμοι, αυλές, καμένα σπίτια, χαντάκια, κήποι, η πλατεία, ολόκληρο το χωριό γέμισε πτώματα, που μερικά έμεναν άθραφτα, αφού δεν απέμεινε κανείς ζωντανός απ' τους συγγενείς για να τα θάψει. Το σπίτι του γάμου τυλίχτηκε στις φλόγες. Οι Γερμανοί στρατιώτες έκαψαν και σκότωσαν όλους όσοι βρέθηκαν εκείνη την ώρα στο σπίτι. Έστησαν στο φράχτη σαράντα. Από τα 12 μέλη της οικογένειας σώθηκαν μόνο δύο, ο Αλέξανδρος και η Μαρία, δεκατριών και δέκα χρόνων. Οι ναζί σκότωσαν τη νύφη και το γαμπρό. Μόνη σωτηρία διαφυγής το ποτάμι. Πλήθος κόσμου έτρεχε κατά εκεί. Άλλοι ρίχνονταν στα νερά για να περάσουν απέναντι. Κι άλλοι κρέμονταν απ' τις βάρκες και πάλευαν τρέμοντας να γλιτώσουν τον εφιάλητη. Κι εκεί πνίγηκαν δεκαεφτά.

Οι Γερμανοί φεύγουν
Όταν δόθηκε το σύνθημα της αναχώρησης του 12ου λόχου απ' το Κομμένο, ο νεαρός διοικητής του, υπολοχαγός Ρέζερ, θα πρέπει να αισθανόταν πολύ ευχαριστημένος γιατί η επιχείρηση στέφτηκε από απόλυτη επιτυχία, καθώς δεν υπήρξε ούτε μία απώλεια από τις δυνάμεις του, ενώ οι «εχθροί» κατατροπώθηκαν και

völlig zerfetzt und nie gefunden. Die Befehle waren klar: Nichts durfte am Leben gelassen werden, nichts durfte in einem Dorf stehen bleiben, das angeblich ein Nest der Guerilla war.

Das Massaker dauerte sechs Stunden. Straßen, Höfe, verbrannte Häuser, Gräben, Gärten, der Platz, das ganze Dorf war voller Leichen, von denen einige unbeerdigt blieben, da es keine Verwandten mehr gab, die sie hätten begraben können. Das Hochzeitshaus ging in Flammen auf. Die deutschen Soldaten verbrannten und töteten alle, die sich zu diesem Zeitpunkt im Haus befanden. Sie errichteten vierzig auf dem Zaun. Von den 12 Familienmitgliedern überlebten nur zwei, Alexander und Maria, dreizehn und zehn Jahre alt. Die Nazis töteten die Braut und den Bräutigam.

Der einzige Fluchtweg war der Fluss. Eine Menschenmenge rannte dorthin. Andere warfen sich ins Wasser, um hinüber zu gelangen. Wieder andere hingen an den Booten und kämpften, um dem Alptraum zu entkommen. Und es gab 17 Ertrunkene.

Die Deutschen ziehen ab
Als das Signal zum Abzug der 12. Kompanie aus Kommeno gegeben wurde, muss sich ihr junger Kommandeur, Leutnant Rezzler, sehr gefreut haben, denn die Operation war ein voller Erfolg, denn es gab kein einziges Opfer unter seinen Truppen, während die "Feinde" überwältigt wurden und Hunderte von Opfern auf dem

άφησαν στο πεδίο της «μάχης» εκατοντάδες θύματα και το χωριό τυλιγμένο στις φλόγες. Αρκετοί, ωστόσο, από τους στρατιώτες του θα πρέπει να έφευγαν βαθιά μελαγχολικοί και συλλογισμένοι, γιατί τους εξαπάτησαν και τους υποχρέωσαν να σκοτώνουν αθώους.

Ο στρατιώτης Άλμπερτ Ζένγκερ θυμάται πως μετά την επιχείρηση κάθισαν κάτω από τις πορτοκαλιές για να προφυλαχτούν από την αφόρητη ζέστη του Αυγούστου. «Μετά από τη φασαρία των όπλων κυριαρχούσε απόλυτη ησυχία. Οι περισσότεροι στρατιώτες ήταν στενοχωρημένοι και σχεδόν κανείς δεν ήταν σύμφωνος με την επιχείρηση. Ως αυτό το γεγονός δεν είχα συνειδητοποιήσει ότι ανάμεσά μας υπήρχαν και σαδιστές που συμπεριφέρθηκαν σαν άγρια ζώα. Είδα μα τα μάτια μου στρατιώτες οι οποίοι γελούσαν κι έκαναν αστεία εις βάρος των πτωμάτων. Οι περισσότεροι όμως βρίσκονταν σε μια κατάσταση σοκ και ήταν βαθιά θλιμμένοι. Όλοι είχαν ήδη τύψεις συνείδησης με μερικές μόνο εξαιρέσεις. Στο τέλος καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι εκτελούσαμε απλώς διαταγές ανωτέρων. Η οποιαδήποτε ανυπακοή απέναντι σε επίσημες διαταγές τιμωρούνταν σκληρά».

Οι Γερμανοί στρατιώτες εγκατέλειπαν το Κομμένο μέσα σε μια κόλαση φωτιάς και σε έναν τρομερό εφιάλτη, που κάποιοι από αυτούς μπορεί να τον κουβαλούσαν μαζί τους και να τον έφερναν με πολύ τρόπο στο νου τους, όταν ο πόλεμος τέλειωσε και η ζωή

"Schlachtfeld" und das Dorf in Flammen zurückließen. Einige seiner Soldaten müssen jedoch zutiefst deprimiert und nachdenklich gewesen sein, weil sie getäuscht und gezwungen worden waren, Unschuldige zu töten.

Der Gefreite Albert Zenger erinnert sich, dass sie sich nach der Operation unter den Orangenbäumen niederließen, um sich vor der unerträglichen Augusthitze zu schützen. "Nach dem Lärm der Geschütze herrschte absolute Stille. Die meisten Soldaten waren verzweifelt und fast niemand war mit der Operation einverstanden. Bis zu diesem Ereignis war mir nicht klar, dass es unter uns Sadisten gab, die sich wie wilde Tiere benahmen. Ich sah mit eigenen Augen Soldaten, die lachten und Witze auf Kosten der Leichen machten. Aber die meisten von ihnen standen unter Schock und waren tief traurig. Alle hatten bereits Gewissensbisse, bis auf wenige Ausnahmen. Am Ende kamen wir zu dem Schluss, dass wir nur Befehle von Vorgesetzten befolgt hatten. Jeder Ungehorsam gegen offizielle Befehle wurde streng bestraft.

Die deutschen Soldaten verließen Kommeno in einer Feuerhölle und einem schrecklichen Albtraum, den einige von ihnen mit sich trugen und mit großem Schrecken wieder vor Augen hatten, als der Krieg zu Ende war und das Leben wieder seinen normalen Lauf nahm. Viele Jahre lang. Sieger? In was für einer Schlacht? Besiegte? Vielleicht.

ξαναμπήκε στον κανονικό της δρόμο. Για πολλά χρόνια. Νικητές; Σε τι είδους μάχη; Ηττημένοι; Ίσως. Το ταξίδι της επιστροφής τους στη βάση της μονάδας τους θα ήταν ασφαλώς πιο δύσκολο από τον πρωινό τους περίπατο τόσο μέχρι να φτάσουν στο Κομμένο όσο και κατά τη διάρκεια της περιπλάνησής τους στους άδειους από εχθρούς δρόμους του. Και ήταν πολύ φυσικό για κληρωτούς αξιωματικούς και στρατιώτες, που μέσα σε λίγες ώρες μετέτρεψαν σε κόλαση ένα παραδεισένιο χωριό, που δεν τους έφταιξε σε τίποτε και δεν πρόβαλε καμιά αντίσταση στην επιχείρησή τους.

«Οι αντιδράσεις των κληρωτών ήταν κι αυτές παραγμένες. Στα φορτηγά που πήγαιναν πίσω στη Φιλιππιάδα, συζητούσαν γι' αυτό που είχαν κάνει. Πολλοί απ' αυτούς έδειχναν μελαγχολικοί και συγκλονισμένοι. Ο Καρλ Ντ. θυμόταν ότι "στον 12ο λόχο η ενέργεια αυτή συζητήθηκε πολύ. Σύντομα όλοι οι στρατιώτες έμαθαν γι' αυτή. Λίγοι την έβρισκαν σωστή. Εγώ ήμουν τόσο επηρεασμένος απ' αυτές τις ωμότητες που για εβδομάδες είχα χάσει την ψυχική μου ισορροπία". Την ώρα των τουφεκισμών αναφέρεται πως ένας υπαξιωματικός πέταξε το πηλήκιο στα πόδια του Ρέζερ και φώναξε: "Herr Oberleutnant, απλώς να θυμάστε ότι αυτή είναι η τελευταία φορά που συμμετέχω σε κάτι τέτοιο. Αυτό είναι μια Schweinerei (αθλιότητα) που δεν έχει τίποτα να κάνει με τον πόλεμο"».

Der Rückweg zum Stützpunkt ihrer Einheit würde sicherlich beschwerlicher sein als der morgendliche Spaziergang, sowohl bis sie Kommeno erreichten als auch während ihrer Wanderung durch die vom Feind entleerten Straßen. Und das war nur natürlich für die wehrpflichtigen Offiziere und Soldaten, die in wenigen Stunden ein paradiesisches Dorf in eine Hölle verwandelten, die ihnen nichts Böses tat und ihrem Vorhaben keinen Widerstand leistete.

"Auch die Reaktionen der Wehrpflichtigen waren aufgewühlt. Auf den Lastwagen, die nach Philippiada zurückfuhren, diskutierten sie über das, was sie getan hatten. Viele von ihnen schienen deprimiert und überwältigt. Carl D. erinnerte sich, dass "in der 12. Kompanie viel über diese Aktion diskutiert wurde. Bald hörten alle Soldaten davon. Nur wenige hielten sie für richtig. Ich war von diesen Gräueltaten so betroffen, dass ich wochenlang mein seelisches Gleichgewicht verlor." Zum Zeitpunkt der Erschießung soll ein Unteroffizier das Gewehr vor Rezers Füße geworfen und geschrien haben: "Herr Oberleutnant, denken Sie daran, dass dies das letzte Mal ist, dass ich an so etwas beteiligt bin. Das ist eine Schweinerei, die nichts mit Krieg zu tun hat."

Ψεύτες και άρπαγες

Η ειρωνεία της Ιστορίας είναι πως οι γερμανικές υπηρεσίες, στα επίσημα έγγραφά τους, έκαναν λόγο για ληστές και αντάρτες στο Κομμένο και προετοίμασαν τους στρατιώτες για μια μεγάλη αναμέτρηση με τις δυνάμεις των αντιστασιακών οργανώσεων. Και το τραγικό πως εδώ μέσα δε βρήκαν την παραμικρή αντίσταση, δεν ακούστηκε ούτε ένας πυροβολισμός εναντίον τους, παρά μόνο ακούγονταν τα βογκητά, οι λυγμοί και οι θρήνοι των έντρομων άμαχων κατοίκων του χωριού από τους δικούς τους μονάχα πυροβολισμούς και το δικό τους θανατικό.

Αυτό όμως δεν εμπόδισε στο ελάχιστο τους γραφειοκράτες της γερμανικής πολεμικής μηχανής να αναφέρουν την ίδια ημέρα του ολοκαυτώματος με υπερβολική δόση ανανδρίας και ανεπιτιμότητας, διαστρεβλώνοντας βάνουσα την αλήθεια, πως στο Κομμένο έγινε μάχη με τους αντάρτες: «Σήμερα το πρωί, κατά την περικύκλωση του Κομμένου που έγινε από τρεις πλευρές, ο 12ος Λόχος δέχτηκε πολύ πυκνά πυρά απ' όλα τα σπίτια. Τότε ο Λόχος άνοιξε πυρ με όλα του τα όπλα, επέδραμε στον οικισμό και τον πυρπόλησε.

Φαίνεται πως κατά τη διάρκεια αυτής της μάχης μερικοί από τους ληστές κατάφεραν να ξεφύγουν προς τα νοτιοανατολικά.

Υπολογίζεται ότι σ' αυτή τη μάχη σκοτώθηκαν 150 άμαχοι. Τα σπίτια δέχτηκαν έφοδο με χειροβομβίδες, με αποτέλεσμα τα περισσότερα να

Lügner und Grabscher

Die Ironie der Geschichte ist, dass die deutschen Dienste in ihren offiziellen Dokumenten von Banditen und Partisanen in Kommeno sprachen und die Soldaten auf eine große Konfrontation mit den Kräften der Widerstandsorganisationen vorbereiteten. Und das Tragische ist, dass sie hier nicht auf den geringsten Widerstand stießen, nicht ein einziger Schuss war gegen sie zu hören, nur das Stöhnen, Schluchzen und Wehklagen der verängstigten Zivilisten des Dorfes war von ihren eigenen Einzelschüssen und ihrem eigenen Tod zu hören.

Das hinderte die Bürokraten der deutschen Kriegsmaschinerie jedoch nicht im Geringsten daran, noch am Tag des Holocausts mit einer übertriebenen Portion Kampfeslust und Unehrllichkeit zu berichten und die Wahrheit brutal zu verdrehen, dass es in Kommeno eine Schlacht mit den Partisanen gegeben habe: "Heute Morgen, während der Umzingelung von Kommeno, die von drei Seiten erfolgte, wurde die 12. Kompanie von allen Häusern aus schwer beschossen. Daraufhin eröffnete die Kompanie das Feuer mit all ihren Waffen, griff die Siedlung an und setzte sie in Brand. Offenbar gelang es einigen der Banditen während dieses Gefechts, in den Südosten zu entkommen.

Schätzungsweise 150 Zivilisten wurden bei diesem Gefecht getötet. Die Häuser wurden mit Granaten angegriffen und die meisten von

πάρουν φωτιά. Όλα τα βοοειδή και το μαλλί έγιναν λάφυρα. Θα ακολουθήσει χωριστή αναφορά λαφύρων. Κατά την πυρπόληση των σπιτιών μεγάλες ποσότητες πυρομαχικών εξερράγησαν και κρυμμένα όπλα είναι επίσης πιθανόν να κήκαν μαζί τους». Μπορεί στη συνείδηση πολλών Γερμανών στρατιωτών να έμεινε χαραγμένη η εικόνα του πλιάτσικου, «με την πρόφαση ότι πρόκειται για αντίποινα ύστερα από την επίθεση κατά κάποιου στρατηγού», οι Γερμανικές, ωστόσο, αρχές δε δυσκολεύτηκαν στα επίσημα έγγραφά τους να κάνουν λόγο για ληστές, συμμορίες, αποβράσματα και να χρησιμοποιήσουν ανακρίβειες που μπορούσαν να εμφανίσουν τα εγκλήματά τους εναντίον ανυπεράσπιστων και αμάχων ως πραγματική μάχη με τον εχθρό που τους επιτέθηκε.

Έτσι την επόμενη ημέρα νέα αναφορά σημειώνει, μετατρέποντας τους 150 άμαχους σε 150 νεκρούς από την πλευρά του εχθρού: «Αποτέλεσμα εκκαθαριστικής επιχείρησης στο Κομμένο: 150 νεκροί από την πλευρά του εχθρού, μερικά βοοειδή, όπλα ιταλικής προέλευσης. Η φωτιά στο χωριό ανατίναξε μεγάλες ποσότητες πυρομαχικών. Το αποτέλεσμα της επιχείρησης επιβεβαίωσε την υποψία και την αναφορά της μεραρχίας ότι η ανατολική πλευρά του κόλπου της Άρτας αποτελεί κέντρο συμμοριτών με ισχυρές ενεργούς ληστοσυμμορίες». Ενώ ο τότε υπολοχαγός και μετέπειτα Γενικός Γραμματέας του

ihnen in Brand gesteckt. Das gesamte Vieh und die Wolle wurden als Beute mitgenommen. Ein separater Bericht über die Beute wird folgen. Bei der Verbrennung der Häuser explodierten große Mengen an Munition, und es ist wahrscheinlich, dass auch versteckte Waffen mit verbrannt wurden."

Das Bild der Plünderung mag sich in den Köpfen vieler deutscher Soldaten eingebrannt haben, "unter dem Vorwand, dass es sich um Vergeltung nach einem Angriff auf einen General handelte", aber die deutschen Behörden hatten keine Schwierigkeiten, in ihren offiziellen Dokumenten von Banditen, Räubern, Abschaum zu sprechen und Ungenauigkeiten zu verwenden, die ihre Verbrechen gegen Wehrlose und Zivilisten als echten Kampf mit dem Feind erscheinen ließen, der sie angegriffen hatte.

So heißt es am nächsten Tag in einem neuen Bericht, der aus 150 Zivilisten 150 Tote auf der Seite des Feindes macht: "Ergebnis einer Säuberungsaktion in Kommeno: 150 Tote auf der Feindseite, einige Rinder, Waffen italienischer Herkunft. Der Beschuss des Dorfes hat große Mengen an Munition in die Luft gejagt. Das Ergebnis der Operation bestätigte den Verdacht und den Bericht der Division, dass die Ostseite des Golfs von Arta ein Bandenzentrum mit starken aktiven Banditenbanden ist."

Während der damalige Leutnant. Kurt Waldheim, der im Koordinationsbüro des deutschen

Ο.Η.Ε. Κουρτ Βαλντχάιμ, ο οποίος υπηρετούσε στο γραφείο συντονισμού του γερμανικού γενικού επιτελείου στην Αθήνα, σημείωνε στις 17 Αυγούστου στο Ημερολόγιο Πολέμου της μονάδας του: «17 Αυγούστου: Αυξανόμενη αεροπορική δραστηριότητα του εχθρού με επιδρομές εναντίον της δυτικής ελληνικής ακτής και των Ιόνιων νησιών. Στην περιφέρεια της 1ης Ορεινής Μεραρχίας, η κωμόπολη του Κομμένου (βόρεια του κόλπου της Άρτας) καταλαμβάνεται ύστερα από έντονη εχθρική αντίσταση. Απώλειες του εχθρού».

Τόσο απλά, λοιπόν, και τόσο σαθρά. Ένα χωριό παραδομένο στις φλόγες των ναζί και 317 άμαχοι και ανυπεράσπιστοι νεκροί, εκτελεσμένοι στα σπίτια τους, στις αυλές και τους δρόμους, δεν ήταν παρά οι εχθροί που πρόβαλαν έντονη αντίσταση στους πάνοπλους Γερμανούς του 12ου Λόχου! Η Γερμανία διέτρεχε κίνδυνο από τα γυναικόπαιδα, τα μωρά και τους άοπλους του Κομμένου!

Η γερμανική καταιγίδα στην Ήπειρο Στα μέσα Ιουνίου 1943 δόθηκε στην 1η γερμανική μεραρχία ορεινών καταδρομών η διαταγή για την «πορεία προς την Ελλάδα». Οι πληροφορίες περί επικείμενης συμμαχικής απόβασης στη νοτιοδυτική Ελλάδα και η δράση των αντάρτικων οργανώσεων στην περιοχή της Ηπείρου, οι οποίες, προφανώς, θα υποστήριζαν, ανεξάρτητα από την πολιτική τους τοποθέτηση, την απόβαση,

Generalstabs in Athen diente, am 17. August im Kriegstagebuch seiner Einheit notierte: "17. August: Verstärkte feindliche Lufttätigkeit mit Angriffen gegen die westgriechische Küste und die Ionischen Inseln. In der Peripherie der 1. Gebirgsdivision wird die Kleinstadt Kommeno, (nördlich des Golfes von Arta) nach heftig feindlichem Widerstand, besetzt. Feindliche Verluste".

So einfach also und doch so fadenscheinig. Ein Dorf, das sich den Flammen der Nazis ergab, und 317 Zivilisten und wehrlose Tote, die in ihren Häusern, Höfen und Straßen hingerichtet wurden, waren nichts anderes als der Feind, der den gepanzerten Deutschen der 12. Kompanie erbitterten Widerstand leistete! Die Frauen, Kinder, Säuglinge und unbewaffneten Männer von Kommeno bedrohten Deutschland!

Der deutsche Sturm in Epirus Mitte Juni 1943 erhält die 1. deutsche Gebirgsjägerdivision den Befehl, "nach Griechenland zu marschieren". Die Informationen über den bevorstehenden Einmarsch der Alliierten in Südwestgriechenland und die Aktivitäten der Partisanenorganisationen in der Region Epirus, die unabhängig von ihrer politischen Position offensichtlich den Einmarsch

δημιουργούσαν σοβαρές ανησυχίες στη χιτλερική Γερμανία για την τελική έκβαση του πολέμου. Στο διάστημα αυτό οι κατακτητές δέχονται ένα διαρκές σφυροκόπημα και έναν καταϊγισμό χτυπημάτων που δυσχεραίνουν τη δράση τους και παγιώνουν την αίσθηση μιας σοβαρής συμμαχικής επιχείρησης στην Ήπειρο και την Πελοπόννησο. Όπως σημειώνει ο Στέφανος Σαράφης, «γέφυρες καταστράφηκαν, η σιδηροδρομική και οδική συγκοινωνία διακόπηκε, καταστράφηκαν στύλοι και γραμμές σε πολλά σημεία, φυλάκια εχθρικά και φάλαγγες αυτοκινήτων, οι αμαξοστοιχίες προσβλήθηκαν. Τέτοια ήταν η δράση των τμημάτων του ΕΛΑΣ ώστε ο εχθρός εξαπατήθηκε, νόμισε ότι πρόκειται να γίνει απόβαση στην Ελλάδα και όχι μόνο δεν απέστειλε δυνάμεις στην Ιταλία, αλλά αντίθετα κατέβασε στην Ελλάδα σημαντικές δυνάμεις και ιδίως γερμανικές». Στις 14 Ιουλίου ο στρατηγός διοικητής της 1ης μεραρχίας Βάλτερ Στέτνερ εγκαθίσταται στα Γιάννενα. Μέχρι τα μέσα Ιουλίου τα περισσότερα τμήματα της 1ης μεραρχίας εντελβείς βρίσκονται ήδη στην Ήπειρο. Στην κοιλάδα του Λούρου, στο δρόμο μεταξύ Ιωαννίνων και Άρτας, στρατοπεδεύει το 98ο Γερμανικό Σύνταγμα Πεζικού, με διοικητή το συνταγματάρχη Γιόζεφ Ζάλμινγκερ, ο οποίος παινευόταν πως μετέτρεψε το 98ο σε σύνταγμα για τον Χίτλερ. Στις 22 Ιουλίου αρχίζει η «εκκαθαριστική επιχείρηση Ζάλμινγκερ» και τον επόμενο μήνα η επιχείρηση «Αύγουστος».

unterstützen würden, lösten in Hitlerdeutschland ernsthafte Bedenken über den Ausgang des Krieges aus.

Während dieser Zeit waren die Eroberer einem ständigen Hämmern und einem Trommelfeuer von Schlägen ausgesetzt, die ihr Handeln behinderten und das Gefühl einer ernsthaften alliierten Operation in Epirus und auf dem Peloponnes verfestigten. Wie Stefanos Sarafis feststellt, "wurden Brücken zerstört, der Eisenbahn- und Straßenverkehr unterbrochen, vielerorts Masten und Leitungen zerstört, feindliche Vorposten und Autokonvois vernichtet, Züge angegriffen. Das Vorgehen der ELAS-Abteilungen war derart, dass der Feind getäuscht wurde, dachte, Griechenland stehe vor einer Invasion und schickte nicht nur keine Truppen nach Italien, sondern im Gegenteil, er schickte beträchtliche Kräfte, vor allem deutsche, nach Griechenland." Am 14. Juli zog General Walter Stettner, Kommandeur der 1. Division, in Ioannina ein. Mitte Juli befanden sich die meisten Einheiten der 1. Division bereits in Epirus. Das 98. deutsche Infanterieregiment unter dem Kommando von Oberst Joseph Zalminger, der das 98. Regiment zu einem Regiment für Hitler gemacht haben soll, lagert im Lourou-Tal an der Straße zwischen Ioannina und Arta. Am 22. Juli beginnt die "Operation Zalminger-Säuberung" und im folgenden Monat die Operation August.

Ο Αύγουστος βρίσκει τις γερμανικές δυνάμεις στην περιοχή της Ηπείρου σε κατάσταση πανικού. Η θρυλούμενη απόβαση των αγγλικών δυνάμεων στο Ιόνιο βρίσκεται προ των πυλών. Οι διαταγές για τη σύλληψη και την τιμωρία των «συμμοριτών» που πρόκειται να βοηθήσουν τους δυτικούς συμμάχους, διαδέχονται η μία την άλλη με μικρές αλλαγές στη διατύπωση και στις επιμέρους υποχρεώσεις, αλλαγές ωστόσο που ουσιαστικά δημιουργούν σύγχυση στους αξιωματικούς ή επιτρέπουν στους κατώτερους αξιωματικούς των επιχειρήσεων να ενεργούν κατά την κρίση τους. «Χωριά στα οποία θα πέφτουν πυροβολισμοί ή θα απαντώνται οπλισμένοι, θα καίγονται και ο ανδρικός πληθυσμός θα εκτελείται». Αλλά το μέγα πρόβλημα ήταν η εξόντωση των συμμοριτών και η εκκαθάριση των χωριών από συνεργάτες τους και άλλους ύποπτους. Ωστόσο, ποιοι θα κρίνονταν συνεργάτες και ύποπτοι και ποιοι θα συλλαμβάνονταν, αυτό ανήκε πλέον στη διακριτική ευχέρεια του εκάστοτε διοικητή και υπεύθυνου της επιχείρησης.

Απενεχοποίηση και λουτρό αίματος
Ήδη όμως ο ίδιος ο Χίτλερ φρόντισε ένα χρόνο νωρίτερα να έχει λύσει τα χέρια των αξιωματικών και των στρατιωτών της Βέρμαχτ με την εισαγωγή του στον κανονισμό για την εξόντωση των ανταρτών. Από τη στιγμή που τελικός σκοπός μιας εκκαθαριστικής επιχείρησης είναι η εξόντωση των «συμμοριτών» και η

Im August befinden sich die deutschen Streitkräfte in der Region Epirus in Panik. Die legendäre Landung der britischen Streitkräfte im Ionischen Meer steht unmittelbar bevor. Befehle zur Gefangennahme und Bestrafung von "Kollaborateuren", die den Westalliierten helfen sollen, folgen aufeinander, mit geringfügigen Änderungen im Wortlaut und in den einzelnen Verpflichtungen, aber Änderungen, die im Wesentlichen die Offiziere verwirren oder den jüngeren Einsatzoffizieren erlauben, nach eigenem Ermessen zu handeln. "Dörfer, in denen Schüsse fallen oder bewaffnete Männer gefunden werden, werden niedergebrannt und die männliche Bevölkerung hingerichtet." Das große Problem war jedoch die Ausrottung der Banditen und die Säuberung der Dörfer von ihren Kollaborateuren und anderen Verdächtigen. Wer jedoch als Kollaborateur und Verdächtiger galt und wer verhaftet wurde, lag nun im Ermessen des für die jeweilige Operation zuständigen Kommandeurs.

Dekontamination und Blutbad
Doch Hitler selbst hatte bereits ein Jahr zuvor dafür gesorgt, dass den Offizieren und Soldaten der Wehrmacht durch die Einführung der Verordnung zur Vernichtung von Partisanen die Hände gebunden waren. Da das Endziel einer Säuberungsaktion die Ausrottung von "Banden" und die Wiederherstellung des Friedens ist,

αποκατάσταση της ησυχίας, ο στρατός είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσει χωρίς περιορισμό κάθε μέσο και εναντίον γυναικών και παιδιών, αρκεί να εξασφαλίζεται μέσω αυτού η επιτυχία. Δισταγμοί οιασδήποτε φύσεως αποτελούν έγκλημα εναντίον του στρατιώτη στο μέτωπο, ο οποίος είναι το θύμα των συμμοριακών επιθέσεων και δεν είναι δυνατόν να έχει καμία κατανόηση οιασδήποτε φειδούς απέναντι των συμμοριτών και των συνεργατών τους».

Κατά το χρονικό αυτό διάστημα των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων εναντίον των «ληστοσυμμοριτών» και των κομμουνιστών, η Ήπειρος μετατράπηκε σε λουτρό αίματος και σωρούς ερειπίων. Δεκάδες χωριά κάηκαν και εκτελέστηκαν εκατοντάδες αντάρτες και άμαχοι, με χαρακτηριστικότερες τις περιπτώσεις του χωριού Μουσιωτίτσα Ιωαννίνων, το οποίο πυρπόλησαν οι Γερμανοί στις 25 Ιουλίου 1943 και εκτέλεσαν 135 κατοίκους του, και του χωριού Κουκλέσι Ιωαννίνων, το οποίο κατέστρεψαν στις 27 Ιουλίου και συνέλαβαν πάνω από 170 κατοίκους του, από τους οποίους 16 εκτέλεσαν και τους άλλους τους μετέφεραν ως όμηρους στα Γιάννενα. Μεγάλες ποσότητες τροφίμων, αγαθών και βοοειδών κατασχέθηκαν και μεταφέρθηκαν για να συντηρήσουν τους 24.000 Γερμανούς στρατιώτες.

Οι Γερμανοί που υπηρετούσαν στην Ελλάδα δεν είχαν ιδιαίτερες σχέσεις με τις μάχες και τον πόλεμο γενικώς. Θεωρούσαν την Ελλάδα ειρηνική χώρα και τον εαυτό τους

ist die Armee verpflichtet, ohne Einschränkung jedes Mittel, auch gegen Frauen und Kinder, einzusetzen, solange der Erfolg dadurch gesichert ist. Zögern jeglicher Art ist ein Verbrechen am Soldaten an der Front, der Opfer von Bandenangriffen ist und keinerlei Verständnis für irgendeine Art von Nachsicht gegenüber den Gangstern und ihren Komplizen haben kann."

Während dieser Zeit der Säuberungsaktionen gegen die "Banditen" und die Kommunisten verwandelte sich Epirus in ein Blutbad und in Trümmerhaufen. Dutzende von Dörfern wurden niedergebrannt und Hunderte von Partisanen und Zivilisten hingerichtet. Die charakteristischsten Fälle waren das Dorf Mousiotitsa in Ioannina, das am 25. Juli 1943 von den Deutschen in Brand gesteckt wurde und dessen 135 Einwohner hingerichtet wurden, und das Dorf Kouklesi in Ioannina, das am 27. Juli zerstört wurde und dessen mehr als 170 Einwohner verhaftet wurden, von denen 16 hingerichtet und die anderen als Geiseln nach Ioannina gebracht wurden. Große Mengen an Lebensmitteln, Waren und Vieh wurden beschlagnahmt und zur Versorgung der 24.000 deutschen Soldaten abtransportiert. Die in Griechenland dienenden Deutschen hatten keinen besonderen Bezug zu Kampf und Krieg im Allgemeinen. Sie betrachteten Griechenland als ein friedliches Land und schätzten sich glücklich, in einem Land zu sein,

τυχερό που βρίσκονταν σε μια χώρα που ήταν παράδεισος για διακοπές. Ωστόσο, μετά το κατέβασμα της σβάστικας, τις πρώτες αντιδράσεις των Ελλήνων στα αστικά κυρίως κέντρα και, ακόμη περισσότερο, την ίδρυση των αντιστασιακών οργανώσεων και, ιδίως, την ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου, το σύντομο αυτό ειδύλλιο έλαβε τέλος, με τρόπο μάλιστα δραματικό και για τις δύο πλευρές, ιδίως όμως για την πλευρά των Ελλήνων.

Φαλμεράγιερ και ναζισμός Προκειμένου, λοιπόν, να κάμψουν τυχόν συναισθήματα συμπάθειας και αναστολές Γερμανών αξιωματικών και στρατιωτών προς τους Έλληνες, ανέσυραν τη θεωρία του συμπατριώτη τους Γιάκομπ Φίλιπ Φαλμεράγιερ, κατά τον οποίο το γένος των Ελλήνων έχει εξαφανιστεί από την Ευρώπη, καθώς η φυλετική κοινότητα με τους αρχαίους είχε διακοπεί από τις σλαβικές επιδρομές του 7ου αιώνα και, συνεπώς, στις φλέβες του χριστιανικού πληθυσμού της Ελλάδας δε ρέει ούτε μία σταγόνα γνήσιου και καθαρού αίματος Ελλήνων. Κι έτσι προέκυψε με μεγάλη ευκολία η διαχωριστική γραμμή, σύμφωνα με την οποία είναι άλλο πράγμα η Ελλάδα και άλλο οι σημερινοί της κάτοικοι, δηλαδή οι σημερινοί Έλληνες, «για τους οποίους τώρα τόνιζαν ότι ελάχιστα διέφεραν από τους Σλάβους -πράγμα που συνεπαγόταν, κατά τη ναζιστική αντίληψη, άκρως μειωμένη εκτίμηση της ζωής τους».

das ein Urlaubsparadies war. Doch nach dem Absenken des Hakenkreuzes, den ersten Reaktionen der Griechen in den vor allem städtischen Zentren und erst recht nach der Gründung von Widerstandsorganisationen und insbesondere der Sprengung der Gorgopotamos-Brücke ging diese kurze Romanze zu Ende, und zwar auf dramatische Weise für beide Seiten, vor allem aber für die griechische Seite.

Falmerayer und der Nationalsozialismus Um etwaige Sympathien und Hemmungen der deutschen Offiziere und Soldaten gegenüber den Griechen zu brechen, brachten sie die Theorie ihres Landsmannes Jakob Philip Falmerayer ins Spiel, wonach die griechische Rasse aus Europa verschwunden sei, da die Stammesgemeinschaft mit den Alten durch die slawischen Invasionen des 7. Jahrhunderts unterbrochen worden war und folglich kein einziger Tropfen echten und reinen griechischen Blutes in den Adern der christlichen Bevölkerung Griechenlands fließt. Und so entstand mit großer Leichtigkeit die Trennlinie, nach der Griechenland eine Sache war und seine heutigen Bewohner, d.h. die heutigen Griechen, "von denen man nun betonte, dass sie sich nur wenig von den Slawen unterschieden - eine Tatsache, die in der nationalsozialistischen Vorstellung eine stark verminderte

Εκτρέφοντας το μίσος προς τους Εβραίους, τους κομμουνιστές και όσους διέφεραν από τη δική τους παράδοση, ιδίως μετά την εισβολή τους στη Σοβιετική Ένωση, οι Γερμανοί αξιωματικοί, συντονισμένοι με το πνεύμα της γερμανικής καθαρότητας, συνέχισαν να βομβαρδίζουν τη συνείδηση των στρατιωτών τους σημειώνοντας πως δε συναντά κανείς στο ελληνικό έδαφος «σχεδόν πουθενά έναν πραγματικά ωραίο τύπο ανθρώπου που να θυμίζει, ακόμα και κάτω από τη βρόμικη μάσκα ενός φτωχαδιάρη ορεινού αγρότη, εκείνο τον Έλληνα άνθρωπο. Μάταια ψάχνει κανείς έναν απόγονο των ανθρώπων που ήταν κάποτε φορείς ενός ανώτερου πολιτισμού. Το μόνο που βρίσκει είναι ένα σπάνιο πολύπλευρο φυλετικό συνονθύλευμα τρισάθλιων τύπων. Μόνο υπολείμματα υπάρχουν από τον πάλαι ποτέ εξέχοντα ελληνικό λαό. Ο Ελληνισμός έχει πεθάνει γιατί δεν ήταν πλέον βιώσιμος. Πίσω του άφησε τους πρώην σκλάβους απ' όλα τα μέρη της γης που έμειναν γόνιμοι και συνέχισαν να αναπαράγονται έως ότου κατέλαβαν τον τόπο αυτό, χωρίς όμως ποτέ να διατηρήσουν τον πολιτισμό, τη μόρφωση ή ακόμη και τις εξωτερικές συνθήκες. Γεννήθηκε ένας άθλιος λαός εμπόρων και απατεώνων».

Η ιδέα γενικώς του παγγερμανισμού και της άριας φυλής που καλλιέργησε ο χιτλερισμός και η μεθοδική προπαγάνδα του σε βάρος των άλλων φυλών και λαών, ιδιαίτερος

Wertschätzung ihres Lebens implizierte".

Durch das Schüren von Hass gegen Juden, Kommunisten und von der eigenen Tradition Abweichende, insbesondere nach dem Überfall auf die Sowjetunion, bombardierten deutsche Offiziere im Geiste der deutschen Reinheit, das Bewußtsein ihrer Soldaten mit der Feststellung, daß man auf griechischem Boden "kaum irgendwo einen wirklich netten Menschentyp antrifft, der auch unter der schmutzigen Maske eines armen Bergbauern jenem griechischen Menschen ähnelt. Man sucht vergeblich nach einem Nachkommen des Volkes, das einst Träger einer höheren Zivilisation war. Alles, was er findet, ist ein seltener, vielgestaltiger rassischer Flickenteppich von Trislavery-Typen. Von dem einstmals bedeutenden griechischen Volk sind nur noch Reste vorhanden. Der Hellenismus ist tot, weil er nicht mehr lebensfähig war. Er hinterließ die ehemaligen Sklaven aus allen Teilen der Erde, die fruchtbar blieben und sich weiter fortpflanzten, bis sie dieses Land besetzten, ohne jedoch jemals Kultur, Bildung oder auch nur äußere Bedingungen zu erhalten. Ein elendes Volk von Kaufleuten und Betrügern war geboren."

Die vom Hitlerismus kultivierte Idee des Pangermanismus im Allgemeinen und der arischen Rasse sowie seine methodische Propaganda gegen andere Rassen und Völker, insbesondere gegen

κατά των Ελλήνων, αφαίρεσε από τους στρατιώτες κάθε αίσθημα ενοχής και φόβου για καταστροφές και εγκλήματα εναντίον αμάχων, αφού τα θύματά τους δεν ανήκαν σε πολιτισμένες και εξελιγμένες κοινωνίες, αλλά σε κοινωνίες ληστών και καθαρμάτων. Οι ομάδες των ανταρτών δεν αναγνωρίζονται από το γερμανικό επιτελείο ως εμπόλεμος στρατός, παρότι αποτελούσαν με επίσημες διακηρύξεις τμήμα του Συμμαχικού Στρατηγείου Μέσης Ανατολής, από το οποίο λάμβαναν διαταγές. Όποιος έπεφτε στα χέρια της Βέρμαχτ δεν ήταν αιχμάλωτος, αλλά συμμορίτης, ληστής, τον οποίον περίμενε ο θάνατος.

Η γερμανική προπαγάνδα Η ανθελληνική συμπεριφορά και η αγριότητα των Γερμανών καλλιεργείται και κορυφώνεται ύστερα από τις μαζικές εκδηλώσεις αμφισβήτησης της γερμανικής υπεροχής και κατοχής, τις απεργίες και τις διαδηλώσεις του πληθυσμού ενάντια στην πείνα, τη μαύρη αγορά, την αναγκαστική επιστράτευση εργατών και τις εκτελέσεις, την εμφάνιση των αντιστασιακών οργανώσεων και την ένοπλη πάλη του ελληνικού λαού για την απελευθέρωσή του. «Οι απλοί στρατιώτες», σημειώνει ο Mark Mazower, «άκουγαν τρομακτικές ιστορίες για το πώς ακρωτηρίαζαν οι αντάρτες γερμανούς στρατιώτες που έπιαναν, ιστορίες που ενίσχυαν το φόβο τους για τους ντόπιους στασιαστές: αυτοί οι Βαλκάνιοι

die Griechen, nahmen den Soldaten jegliches Schuldgefühl und die Angst vor Zerstörung und Verbrechen gegen die Zivilbevölkerung, da ihre Opfer nicht zu zivilisierten und hochentwickelten Gesellschaften gehörten, sondern zu Gesellschaften von Banditen und Halunken. Die Guerillagruppen wurden vom deutschen Generalstab nicht als Kriegarmee anerkannt, obwohl sie offiziell als Teil des Alliierten Generalstabs Naher Osten deklariert wurden, von dem sie Befehle erhielten. Wer in die Hände der Wehrmacht fiel, war kein Gefangener, sondern ein Bandit, ein Räuber, und der Tod erwartete ihn.

Die deutsche Propaganda Die antigriechische Haltung und die Grausamkeit der Deutschen wurden kultiviert und erreichten ihren Höhepunkt nach den Massenmanifestationen der Infragestellung der deutschen Vorherrschaft und der Besatzung, den Streiks und Demonstrationen der Bevölkerung gegen den Hunger, den Schwarzmarkt, die Zwangsrekrutierung von Arbeitern und die Hinrichtungen, dem Entstehen von Widerstandsorganisationen und dem bewaffneten Kampf des griechischen Volkes für seine Befreiung. "Gewöhnliche Soldaten", stellt Mark Mazower fest, "hörten schreckliche Geschichten darüber, wie die Partisanen gefangene deutsche Soldaten verstümmelten, Geschichten, die ihre Angst vor den

πρωτόγονοι και οι κομμουνιστές φανατικοί αγνοούσαν φυσικά τι ήταν η πολιτισμένη συμπεριφορά». Οι θεωρίες του Φαλμεράγιερ υιοθετήθηκαν κατά γράμμα από τους Ναζί, ιδιαίτερα την περίοδο της κατοχής και όταν είχε φουντώσει το ελληνικό αντάρτικο. Ανώτεροι αξιωματικοί της Βέρμαχτ και των Ες - Ες που υπηρετούσαν στην Ελλάδα υπέστησαν πλύση εγκεφάλου σχετικά με την έλλειψη φυλετικής καθαρότητας των κατοίκων της. Η εμπέδωση της άποψης ότι αυτοί που νίκησαν του Ιταλούς και αντιστάθηκαν στα γερμανικά στρατεύματα δεν έχουν καμία σχέση με τους αρχαίους Έλληνες διευκόλυνε αφάνταστα τα αντίποινα και όλων των ειδών τις βιαιοπραγίες από τα ναζιστικά στρατεύματα. Οι σύγχρονοι Έλληνες ήταν ένα κατώτερο γενετικά φύλο, όπως οι Ρώσοι και οι Πολωνοί. Δηλαδή αναλώσιμοι. Η γερμανική προπαγάνδα ξεκινά μια ενορχηστρωμένη επίθεση εναντίον της Ελλάδας και φιλοτεχνεί το πορτρέτο του Έλληνα με χαρακτηριστικά που συνιστούν προσβολή στην ιστορία και τον πολιτισμό του ελληνικού έθνους. Στις διάφορες εκθέσεις των γερμανικών αρχών και επιχειρήσεων γίνεται λόγος για τον Έλληνα εργάτη ως συνώνυμο της κοπάνας, της απροθυμίας για δουλειά, της απειθαρχίας, της χαρτοπαιξίας και της τεμπελιάς. Γενικεύοντας άλλες εκθέσεις παρουσιάζουν τους Έλληνες ως αχαΐρευτους, που ζητιανεύουν, κλέβουν και στήνουν καυγάδες με τους Γερμανούς. Αξιωματικός,

einheimischen Aufständischen verstärkten: Diese Primitiven vom Balkan und kommunistischen Fanatiker wussten natürlich nicht, was zivilisiertes Verhalten war." Fallmerayers Theorien wurden von den Nazis buchstabengetreu übernommen, insbesondere während der Besatzungszeit und als der griechische Partisanenkrieg aufflammte. Führende Wehrmachts- und SS-Offiziere, die in Griechenland Dienst taten, wurden einer Gehirnwäsche unterzogen, was die mangelnde rassische Reinheit der griechischen Bevölkerung betraf. Die Überzeugung, dass diejenigen, die die Italiener besiegten und sich den deutschen Truppen widersetzen, nichts mit den alten Griechen zu tun hatten, erleichterte den Nazi-Truppen die Vergeltung und alle Arten von Gräueltaten. Die modernen Griechen waren eine genetisch minderwertige Rasse, wie die Russen und Polen. Das heißt, sie waren austauschbar. Die deutsche Propaganda startete einen inszenierten Angriff gegen Griechenland und entwarf ein Bild des Griechen mit Eigenschaften, die eine Beleidigung für die Geschichte und Kultur der griechischen Nation darstellten. In den verschiedenen Berichten der deutschen Behörden und Unternehmen wird der griechische Arbeiter als Synonym für Schulschwänzen, Arbeitsunwilligkeit, Disziplinlosigkeit, Glücksspiel und Faulheit bezeichnet. In anderen Berichten werden die Griechen

μάλιστα, της γκεστάπο ξεπερνά κάθε άλλη έκθεση και αποφαίνεται πως ο γερμανικός πληθυσμός «παρομοιάζει συχνά τους Έλληνες με τους Τσιγγάνους, εξαιτίας των αμφίβολων ηθικών και πολιτικών τους ιδιοτήτων».

Η γερμανική προπαγάνδα ανέτρεψε ολοκληρωτικά μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα τον φιλελληνισμό και την αρχαιολατρία της ναζιστικής ιδεολογίας δίνοντας τη θέση τους σε φυλετικά στερεότυπα σύμφωνα με τα οποία οι αντάρτες ήταν ληστές που ενδημούσαν στην περιοχή, προέρχονταν από ένα πρωτόγονο πληθυσμό και δεν είχαν κάποιο κώδικα στρατιωτικής τιμής». Το τοπίο στην Ελλάδα έχει πλέον απογυμνωθεί από κάθε πρόσχημα και παρέχει την άδεια στους Γερμανούς στρατιώτες, που έχουν σκληραγωγηθεί στη διάρκεια του πολέμου και έχουν αποκοπεί από τις πολεμικές αρχές της Βέρμαχτ και το θαυμασμό των αξιωματικών της προς τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, να επιδίδονται με κάθε αγριότητα στην εξόντωση άοπλων και ανυπεράσπιστων Ελλήνων. Δυστυχώς, τα ίδια στερεότυπα σε βάρος των νεότερων Ελλήνων διατύπωσαν κορυφαίοι γερμανοί αξιωματούχοι στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και των μνημονίων στην Ελλάδα.

Οι γερμανικές οφειλές
Το Κομμένο είναι ένα από τα 1700 περίπου χωριά της Ελλάδας που

verallgemeinernd als haarig, bettelnd, stehend und sich mit den Deutschen prügelnd dargestellt. Ein Gestapo-Offizier geht sogar über alle anderen Berichte hinaus und stellt fest, dass die deutsche Bevölkerung "die Griechen wegen ihrer zweifelhaften moralischen und politischen Eigenschaften oft mit Zigeunern vergleicht".

Die deutsche Propaganda hat in kurzer Zeit den Philhellenismus und Archaismus der Nazi-Ideologie völlig über den Haufen geworfen und rassistischen Stereotypen Platz gemacht, wonach die Partisanen Banditen seien, die aus der Region stammten, einer primitiven Bevölkerung entstammten und keinen militärischen Ehrenkodex besäßen". Die griechische Landschaft ist nun ohne jeden Vorwand und erlaubt es den im Krieg abgehärteten deutschen Soldaten, die von den martialischen Grundsätzen der Wehrmacht und der Bewunderung ihrer Offiziere für die antike griechische Zivilisation abgekoppelt sind, sich an der grausamen Ausrottung unbewaffneter und wehrloser Griechen zu beteiligen. Leider wurden die gleichen Stereotypen gegenüber den jüngeren Griechen von führenden deutschen Beamten während der Wirtschaftskrise und den Memoranden in Griechenland geäußert.

Deutsche Schulden
Kommeno ist eines der rund 1.700 Dörfer in Griechenland, die von den

πυρπόλησαν και κατέστρεψαν οι Γερμανοί. Κι ένα από τα δεκάδες χωριά της Ηπείρου που πλήρωσε με βαρύ φόρο αίματος την αντίσταση των Ελλήνων στον φασιστικό ζυγό. Μια απλή και μόνο αναφορά στα Καλάβρυτα, το Δίστομο, τον Χορτιάτη, τα Κερδύλλια, τα Γιαννιτσά, την Κλεισούρα, τους Πύργους, το Μεσόβουνο, την Ερμακιά, τους Λιγκιάδες, την Κρυσπηγή, την Παραμυθιά, τις Συκιές, τον καταρράκτη, τη Βιάννο, την Κάντανο αρκεί για να σχηματίσει κανείς την εικόνα μιας Ελλάδας που ο γερμανικός στρατός τη μετέτρεψε σε ολοκαύτωμα. Το Κομμένο είναι ένα σαφές δείγμα της ακραίας βίας που εφάρμοσε η Βέρμαχτ εναντίον αμάχων.

Στη διάρκεια της τρίχρονης τριπλής κατοχής, η Ελλάδα έζησε την τραγωδία των στυγερών εγκλημάτων, των ανελέητων σφαγών και της απερίγραπτης πείνας και βυθίστηκε στη δυστυχία και στον θρήνο. 500.000 Έλληνες έχασαν τη ζωή τους. Όχι στα μέτωπα του πολέμου. Αλλά στους δρόμους της Αθήνας από την πείνα. Στα εκτελεστικά αποσπάσματα. Στα ολοκαυτώματα. Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Στα καταναγκαστικά έργα.

Όταν τον Οκτώβριο του '44 έφυγαν οι Γερμανοί απ' την Ελλάδα, η χώρα μας βρισκόταν πλέον σε κατάρρευση. Πέραν των αμέτρητων ρημαγμένων σπιτιών σε πόλεις και χωριά, οι καταστροφές στο οδικό σύστημα, στα λιμάνια, στα δάση, στους σιδηρόδρομους, στα δημόσια κτήρια, στα μουσεία ήταν

Deutschen niedergebrannt und zerstört wurden. Und eines der Dutzenden von Dörfern in Epirus, die mit einem hohen Blutzoll für den Widerstand der Griechen gegen das faschistische Joch bezahlt haben. Ein einfacher Verweis auf Kalavryta, Distomo, Chortiatis, Kardyllia, Giannitsa, Kleisoura, Pyrgous, Mesovouno, Ermakia, Ligiades, Kryopigi, Paramythia, Sikies, den Katarrakti, Viannos, Kandanos genügt, um sich ein Bild von einem Griechenland zu machen, das die deutsche Armee in einen Holocaust verwandelt hat. Komméno ist ein deutliches Beispiel für die extreme Gewalt, mit der die Wehrmacht gegen die Zivilbevölkerung vorging. Während der dreijährigen Dreifachbesetzung erlebte Griechenland die Tragödie grausamer Verbrechen, gnadenloser Massaker und unbeschreiblichen Hungers und wurde in Elend und Leid gestürzt. 500.000 Griechen verloren ihr Leben. Nicht an den Kriegsfrenten. Sondern auf den Straßen von Athen durch Hunger. In den Erschießungskommandos. In den Holocausts. In den Konzentrationslagern. In der Zwangsarbeit.

Als die Deutschen im Oktober '44 Griechenland verließen, lag unser Land in Trümmern. Abgesehen von den unzähligen zerstörten Häusern in den Städten und Dörfern war die Zerstörung des Straßennetzes, der Häfen, der Wälder, der Eisenbahnen, der öffentlichen Gebäude und der Museen

απερίγραπτες. Οι κατακτητές άρπαξαν αρχαιολογικούς θησαυρούς μεγάλης αξίας, καταλήστεψαν τον ορυκτό μας πλούτο, ιδιοποιήθηκαν τη γεωργική παραγωγή, αφαίρεσαν 4,5 τόνους χρυσού και τον μετέφεραν στη Γερμανική Τράπεζα, εξανάγκασαν τη χώρα μας να παραχωρήσει δάνειο στη Γερμανία για τις ανάγκες του πολέμου της στην Αφρική, βύθισαν τα τρία τέταρτα του εμπορικού στόλου. Υποχωρώντας έφτασαν στο σημείο να ανατινάξουν ακόμη και τη διώρυγα του Ισθμού και να βυθίσουν μέσα σ' αυτόν ελληνικά πλοία. Έσπειραν τον διχασμό μέσα στη χώρα, ιδιαίτερα με τη δημιουργία των ταγμάτων ασφαλείας και με δίκτυο των συνεργατών τους, και ετοίμασαν τον εμφύλιο πόλεμο. Οι μαρτυρικοί τόποι καθώς το Κομμένο δεν ξεχνούν. Η μνήμη παραμένει ζωντανή και άσβεστη. Συσπειρωμένοι γύρω από το Δίκτυο Μαρτυρικών πόλεων και χωριών της Ελλάδας και γύρω από το Εθνικό Συμβούλιο Διεκδίκησης των Οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα (ΕΣΔΟΓΕ), απαιτούμε από το γερμανικό κράτος την καταβολή των οφειλόμενων επανορθώσεων. Η Γερμανία οφείλει να επιστρέψει στην Ελλάδα το κατοχικό δάνειο. Οφείλει να την αποζημιώσει για τις καταστροφές που της προξένησε, η αποκατάσταση των οποίων στοίχισε στη χώρα μας πανάκριβα. Οφείλει να την αποζημιώσει για το χρυσό και τους αρχαιολογικούς θησαυρούς που της άρπαξε.

unbeschreiblich. Die Eroberer raubten archäologische Schätze von großem Wert, bemächtigten sich unserer Bodenschätze, eigneten sich die landwirtschaftliche Produktion an, entnahmen 4,5 Tonnen Gold und übergaben es der Deutschen Bank, zwangen unser Land, Deutschland ein Darlehen für den Bedarf seines Krieges in Afrika zu gewähren, versenkten drei Viertel der Handelsflotte. Auf dem Rückzug gingen sie sogar so weit, den Kanal des Isthmus zu sprengen und griechische Schiffe darin zu versenken. Sie sorgten für eine Spaltung des Landes, vor allem durch die Schaffung der Sicherheitsbataillone und ihres Netzes von Kollaborateuren, und bereiteten einen Bürgerkrieg vor. Die Märtyrerorte wie Kommeno sind nicht vergessen. Die Erinnerung bleibt lebendig und unauslöschlich. Versammelt um das Netzwerk der Märtyrerstädte und -dörfer Griechenlands und um den Nationalen Rat zur Einforderung der Schulden Deutschlands bei Griechenland (ESDOGE), fordern wir vom deutschen Staat die Zahlung der fälligen Reparationen. Deutschland muss Griechenland das Besatzungsdarlehen zurückzahlen. Es muss Griechenland für die Schäden entschädigen, die es verursacht hat und deren Wiederherstellung unser Land teuer zu stehen kommt. Es muss Griechenland für das Gold und die archäologischen Schätze

Το αίτημα για τις γερμανικές επανορθώσεις δεν έχει οικονομική βάση. Έχει βάση ηθική. Είναι ηθικό δικαίωμα των Ελλήνων και ηθική υποχρέωση της Γερμανίας να αποκατασταθεί η αδικία που έφεραν οι τρομερές σφαγές και τα απερίγραπτα εγκλήματα της Βέρμαχτ εναντίον των Ελλήνων. Η εκστρατεία συμφιλίωσης που εγκαίνιασε το γερμανικό κράτος τα τελευταία δεν είναι δυνατό να βρει εύφορο έδαφος όσο παρατείνεται η εκκρεμότητα των γερμανικών οφειλών.

Έλληνες και Γερμανοί
Τονίζουμε σε κάθε ευκαιρία πως με τον γερμανικό λαό και τους γερμανούς πολίτες δεν έχουμε τίποτε να χωρίσουμε. Αντιθέτως, διατηρούμε φιλικές σχέσεις και οργανώνουμε μαζί τους συναντήσεις και εκδηλώσεις και στην Ελλάδα και στη Γερμανία. Ομολογούμε πως υπήρξαν υπέροχοι Γερμανοί δημοκράτες που αντιστάθηκαν στον ναζισμό και τον χιτλερισμό και το πλήρωσαν ακριβά, καθώς μεταφέρθηκαν και αυτοί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Και υπήρξαν απ' την άλλη άθλιοι Έλληνες που συνεργάστηκαν με τους Γερμανούς και διέπραξαν μαζί τους κτηνώδη εγκλήματα κατά των ομοεθνών τους.
Και επαναλαμβάνουμε σε κάθε περίπτωση πως τόσο ο ελληνικός

entschädigen, die es ihm entzogen hat.

Die Forderung nach deutschen Reparationen hat keine wirtschaftliche Grundlage. Sie hat eine moralische Grundlage. Es ist ein moralisches Recht der Griechen und eine moralische Verpflichtung Deutschlands, das Unrecht wiedergutzumachen, das durch die schrecklichen Massaker und unsäglichen Verbrechen der Wehrmacht an den Griechen verursacht wurde. Die Versöhnungskampagne, die der deutsche Staat in jüngster Zeit gestartet hat, kann nicht auf fruchtbaren Boden fallen, solange die ausstehenden deutschen Schulden fortbestehen.

Griechen und Deutsche
Wir betonen bei jeder Gelegenheit, dass wir nichts mit dem deutschen Volk und den deutschen Bürgern zu teilen haben. Im Gegenteil, wir pflegen freundschaftliche Beziehungen und organisieren Treffen und Veranstaltungen mit ihnen sowohl in Griechenland als auch in Deutschland. Wir bekennen uns dazu, dass es wunderbare deutsche Demokraten gab, die sich dem Nationalsozialismus und dem Hitlerismus widersetzt haben und dafür teuer bezahlt haben, denn auch sie wurden in Konzentrationslager verschleppt. Und auf der anderen Seite gab es elende Griechen, die mit den Deutschen kollaborierten und mit ihnen brutale Verbrechen an ihren Mitbürgern begingen.

λαός όσο και ο γερμανικός πλήρωσαν πολύ ακριβά τον ναζισμό και τον παγγερμανισμό. Είμαστε πολύ ευτυχείς που φιλοξενούμε στο Κομμένο Γερμανούς φίλους οι οποίοι αγαπούν την ειρήνη και την αδελφότητα και καταδικάζουν τα εγκλήματα που προξένησε ο γερμανικός στρατός στην Ελλάδα. Μεταξύ των φίλων μας, κορυφαία θέση έχει ένας μεγάλος μουσικός και πρεσβευτής της ιστορίας του Κομμένου ανά τον κόσμο: ο Gunter Baby Sommer. Το μουσικό του έργο «Songs for Kommeno» αποτελεί μια κορυφαία προσφορά της τέχνης και του πολιτισμού στο μαρτυρικό Κομμένο.

Έχουμε δρόμο ακόμα να διανύσουμε ώσπου να φτάσουν μια μέρα οι άνθρωποι στην παγκόσμια χώρα της ειρήνης, της φιλίας και της αγάπης. Κι έχουμε ακόμη πολλά να πούμε στη νέα γενιά και στα σχολεία, ώσπου να είμαστε βέβαιοι πως οι αυριανοί πολίτες θα σηκώσουν ψηλά τα λάβαρα του αγώνα εναντίον κάθε ιδεολογίας που εκτρέφει την έπαρση του τάχα δυνατού και το μίσος κατά του τάχα αδύνατου. «Η ειρήνη θέλει δύναμη να την αντέξεις», γράφει στο «Άξιον Εστί» ο βραβευμένος με το Νόμπελ Λογοτεχνίας ποιητής μας Οδυσσέας Ελύτης. Κι αυτή τη δύναμη θέλουμε να εμψυχήσουμε και να καλλιεργήσουμε στις ψυχές των νέων, για να μπορούν να αγαπιούνται και να εργάζονται αρμονικά χωρίς τις διακρίσεις του έθνους, της φυλής, του φύλου, του

Und wir wiederholen auf jeden Fall, dass sowohl das griechische Volk als auch das deutsche Volk sehr teuer für den Nationalsozialismus und das Gesamtdeutschum bezahlt haben. Wir freuen uns sehr, in Kommeno deutsche Freunde zu empfangen, die den Frieden und die Brüderlichkeit lieben und die Verbrechen der deutschen Armee in Griechenland verurteilen. Unter unseren Freunden nimmt ein großer Musiker und Botschafter der Geschichte von Kommeno in der Welt einen führenden Platz ein: Gunter Baby Sommer. Sein musikalisches Werk "Songs for Kommeno" ist ein herausragender Beitrag von Kunst und Kultur zum Martyrium von Komméno.

Wir haben noch einen langen Weg vor uns, bis die Menschen eines Tages im globalen Land des Friedens, der Freundschaft und der Liebe ankommen werden. Und wir haben der neuen Generation und in den Schulen noch viel zu sagen, bis wir sicher sein können, dass die Bürger von morgen die Fahnen des Kampfes gegen jede Ideologie hochhalten werden, die den Stolz auf die vermeintlich Starken und den Hass auf die vermeintlich Schwachen schürt. Frieden braucht Kraft, um zu bestehen", schreibt unser Nobelpreisträger Odysseus Elytis in "Axion Esti". Und diese Stärke wollen wir in den Seelen der jungen Menschen wecken und kultivieren, damit sie ohne Unterschied von Nation, Herkunft, Geschlecht, Hautfarbe oder

χρώματος και του οικονομικού
στρώματος.

Kirchstr. 13, 70806 Kornwestheim
Στουτγάρδη, 2 Μαρτίου 2024

Το ελληνικό κείμενο είναι το
πρωτότυπο
του καθηγητή Δημήτρη
Βλαχοπάνου
Γερμανική μετάφραση με DeepL Pro
από τον Κωνσταντίνο Καρρά

Wirtschaftsklasse in Harmonie
lieben und arbeiten können.

Kirchstr. 13, 70806 Kornwestheim,
Deutschland
Stuttgart, 2. März 2024

--

Der griechische Text ist das
Original
von Historiker Dimitrios
Vlachopoulos
Deutsche Übersetzung mit DeepL
Pro von Konstantin Karras